

Šogad gaidāmas svarīgas aktualitātes nodokļu un biznesa tiesību jomā

Jau ikgadēji zvērinātu advokātu birojs *Sorainen* gada sākumā aicina kopā mediju pārstāvjus, lai iepazīstinātu ar biroja juristu skatījumā potenciāli būtiskākajām nodokļu un uzņēmējdarbības juridiskajām aktualitātēm gada turpmākajā gaitā. Arī šoreiz seminārā tika skarti vairāki gan starptautiska, gan vietēja mēroga temati, kas varētu būt interesanti žurnāla *Bilance* lasītājiem.

PVN revolūcija e-komercijas nozarē

Pievienotās vērtības nodokļa izmaiņas saistībā ar elektronisko komerciju varētu būt šāgada pats aktuālākais nodokļu temats, uzskata zvērināts advokāts un *Sorainen* partneris **JĀNIS TAUKAČS**. Attiecīgie PVN direktīvas grozījumi jau ir ieviesti likumā «Par pievienotās vērtības nodokli», un uzņēmumi varot sākt gatavoties lielajām pārmaiņām, kas stāsies spēkā no 1. jūlija.

Šīs pārmaiņas iedalāmas divos galvenajos virzienos. Pirmkārt, mainās nosacījumi importam no trešajām valstīm uz Eiropas Savienību — tirgotāji no Ķīnas, Krievijas, ASV, tagad arī Lielbritānijas (izņemot Ziemeļīriju) un citām ārpus Savienības valstīm piemēros PVN importam fiziskām personām jau no pirmā eiro. «Tas nozīmē — ja patērētājs kādā no tirdzniecības platformām pasūtīs kaut vai mazas vērtības preci no trešajām valstīm, tirgotājs piemēros šī pasūtītāja rēķinam Latvijas pievienotās vērtības nodokļa likmi jau no pirmā eiro. Patērētājs to samaksās tirgotājam, bet tirgotājam ir jābūt reģistrētam Eiropas Savienībā kā PVN maksātājam (pietiek reģistrēties tikai vienā dalībvalstī — tas darbosies kā

«vienas pieturas punkts», caur kuru iespējams norēķināties par visu ES valstu PVN likmēm). Ja tirgotājs to nedarīs, tad tirdzniecības platforma būs līdzatbildīga par šī tirgotāja PVN nomaksu. Līdz ar to platformas būs ieinteresētas apkalpot tikai tos uzņēmumus, kas būs reģistrējušies ES kā PVN maksātāji vismaz vienā no dalībvalstīm,» skaidro J. Taukačs.

Otrkārt, izmaiņas sagaida arī tirdzniecību ES ietvaros — tālpārdošanas un pakalpojumu, ko sniedz juridiskās personas fiziskajām personām (patērētājiem), jomā. Iepriekš tirgotājiem bija jāseko līdz katrā ES valstī noteiktajiem tālpārdošanas reģistrācijas sliekšņiem, lai varētu piemērot otras dalībvalsts likmi šī veida tirdzniecībai, tagad tie varēs reģistrēties savā valstī «vienas pieturas punkta» mehānismam un arī reģistrācijas sliekšnis ir ticis vienādots visas Savienības mērogā — 10 000 eiro par visu ES tirdzniecības telpu kopumā. «Tātad pārdevējam vairs nebūs jāreģistrējas katrā valstī atsevišķi, to varēs izdarīt savā valstī un piemērot citas valsts PVN likmi. Turklāt varēs nesekot līdz citu valstu noteiktajām prasībām par rēķinu saturu, grāmatvedības prasībām — atliks vienkārši piemērot savas valsts likumu un norēķināties savas valsts

nodokļu sistēmā par visām ES dalībvalstīm kopumā,» jaunās kārtības ieguvumus akcentē J. Taukačs.

Izskanējušas bažas, ka jaunā regulējuma dēļ daudzi starptautiskie tirgotāji vispār izvēlēsies preces uz Latviju nepiegādāt, jo tirgus šeit ir pārāk mazs, lai tas būtu šo sarežģījumu vērts. J. Taukačs gan šādam uztraukumam neredz pamatu. «Pie reģistrēties vienā dalībvalstī, trešo valstu tirgotājs būs automātiski reģistrēties jau visam Eiropas Savienības mehānismam. Patērētājam vispār nebūs jāveic nekādas papildu procedūras — par to atbildība gulsies tikai uz pašiem tirgotājiem. Vienīgais, protams, būs jūtama finansiālā ietekme, ko radīs papildus piemērotais PVN iegādātajām precēm. Taču tas nozīmē, ka tirgus tiks sakārtots no godīgas konkurences viedokļa, jo vietējie tirgotāji varēs tirgot preces ar tādiem pašiem noteikumiem kā trešo valstu tirgotāji,» skaidro J. Taukačs.

Mazie tirgotāji lielajās interneta platformās varēs justies aizsargātāki

Tiešsaistes tirdzniecību ietekmēs arī jauns uzraudzības mehānisms tiešsaistes tirdzniecības platformām, par ko seminārā informēja

JĀNIS TAUKAČS,
zvērinātu
advokātu
biroja
Sorainen
partneris,
zvērināts
advokāts

Sorainen partnere un zvērināta advokāte **IEVA ANDERSONE**. Proti, jau no šā gada sākuma spēkā stājušies grozījumi Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumā, kas paredz jaunu regulējumu tā sauktajām tirdzniecības starpniecības platformām (platformas, kur mazie vai vidējie uzņēmumi, kuriem nav izdevīgi veidot savus interneta veikalus, var sasniegt plašu patērētāju loku, piemēram, *eBay*, *Etsy* u.tml.). Līdz šim uzņēmējiem, kas izmanto šādas platformas, ir bijis grūti aizstāvēt savas tiesības — platformai ir savi noteikumi, un tirgotājam atliek vai nu tos pieņemt pilnībā, vai starpniecības pakalpojumu neizmantot. Eiropas Savienība, reaģējot uz šo problēmu, paredzējusi mehānismu aktīvākai

ņemti grozījumi Autopārvadājumu likumā, kas ievieš elektroniskās CMR pavadzīmes (e-CMR) lietošanu kravu pārvadājumos. E-CMR sniegs ne tikai izmaksu ietaupījumu un saudzēs kokus, bet arī ieguvumus pārskatāmības ziņā — sniedzot pieeju reāllaika informācijai, precīzākiem datiem un nodrošinot automātisku datu pārraidi uzņēmumam. No 2026. gada digitālā pavadzīme varētu pilnībā aizstāt papīra pavadzīmes un kļūt obligāta visā Eiropas Savienībā.

Autopārvadātāju dzīvi ietekmēs arī «Mobilitātes pakotnē 1» iekļautās normas. Nākamās plānotās izmaiņas stāsies spēkā 2022. gada 2. februārī, un tās paredz pārvadātājam pienākumu nosūtīt deklarāciju par norīkojumu darbā, kā arī pēc pieprasījuma iesniegt pierādījumus par pārvadājumiem, tahogrāfa datu kopijas un dokumentāciju par autovadītāja atalgojumu. Tāpat stāsies spēkā Latvijas pārvadātājiem neizdevīgā prasība par transportlīdzekļa atgriešanos uzņēmuma autoparkā vismaz astoņu nedēļu laikā pēc izbraukšanas. «Tas nozīmē, ka, lai izpildītu šo prasību, būs nepieciešams kaut vai tukšu mašīnu atdzīt atpakaļ uz Latviju, ja uzņēmuma autoparks atrodas šeit,» informē V. Nerets.

pirmstiesas stadijā, kas novērs daudzu strīdu nonākšanu tiesā. Taču nodokļu maksātāju tiesību harta varētu būt vēl viens risinājums, turklāt 2004. gadā šāda harta bijusi ieviesta divās trešdaļās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) valstu.

«Šādā hartā tiek apkopotas visas nodokļu maksātāju tiesības, un tas veicina abpusēju izpratni — gan no nodokļu maksātāju, gan Valsts ieņēmumu dienesta puses — par to, kāda var būt iespējamā uzvedība, piemēram, VID audīta laikā, informācijas apmaiņā ar bankām vai citu valstu nodokļu administrācijām, sarakste Elektroniskās deklarēšanas sistēmā un tamlīdzīgi,» skaidro J. Taukačs. Šādu noteikumu apkopošana veicināšot to, ka samazināsies pārpratumu un

IEVA ANDERSONE,

zvērinātu
advokātu
biroja
Sorainen
partnere,
zvērināta
advokāte

VALTS NERETS,

zvērinātu
advokātu
biroja
Sorainen
partneris,
zvērināts
advokāts

platformu uzraudzībai, ko katrā dalībvalstī praktiski realizēs patērētāju tiesību aizsardzības iestāde (pārka-pumu gadījumā varēs arī piemērot platformām sodus). Tāpat tiek paredzēts jauns un efektīvāks strīdu risināšanas mehānisms — apzinoties, ka atsevišķam mazam uzņēmumam būtu grūti vērsties pret lielu tirdzniecības platformu, paredzēts, ka varēs tapt īpašas biedrības, kas apvienos vairākus mazos uzņēmumus, un būs iespējams celt kopīgas prasības (bū-tībā «kolektīvās prasības» mehānisma analogs). Šādām biedrībām būs jāreģistrējas Ekonomikas ministrijā.

Digitālais progress transporta pakalpojumu grāmatvedībā

Transporta pārvadājumu jomā būtisks pavērsiens šogad varētu būt elektroniskās CMR pavadzīmes ieviešana, par ko seminārā informēja *Sorainen* partneris un zvērināts advokāts **VALTS NERETS**. Aplēsts, ka Latvijā transporta uzņēmumi gadā vidēji rada divus miljonus CMR pavadzīmju, kas tiem izmaksā apmēram 9 miljonus eiro. Iniciatīva aizstāt papīra pavadzīmes ar elektroniskām nav jauna, taču šobrīd tā ieguvusi skaidrākas aprises. Šā gada laikā varētu tikt pie-

Vai Latvijā nepieciešama nodokļu maksātāju tiesību harta?

Latvijā arvien ļoti izplatīti ir tiesiskie strīdi starp Valsts ieņēmumu dienestu un nodokļu maksātājiem, kas rada iespaidu, ka vienai vai otrai pusei nav skaidra normatīvo aktu korekta piemērošana. Tāpēc būtu īstais brīdis sākt runāt par nodokļu maksātāju tiesību hartas noslēgšanu, rosina J. Taukačs.

«Advokātu birojā *Sorainen* Latvijā ir būtiski lielāka nodokļu strīdu prakse salīdzinājumā ar Lietuvu un Igauniju. Arī aplūkojot oficiālo statistiku, redzams, ka Igaunijā pērn bijuši vien ap 150 nodokļu strīdu, bet Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā esošā informācija liecina, ka Latvijā šādu strīdu bijis ap 1500 — tādat desmit reizes vairāk. Turklāt pērn VID pārbaužu skaits pat ir būtiski samazinājies, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, visticamāk, Covid-19 pandēmijas dēļ. Tas nozīmē, ka, atgriežoties normālā režīmā, pārbaužu un nodokļu uzrēķinu skaits sagaidāms vēl lielāks,» secina eksperts.

Viņaprāt, situācijai iespējami vairāki risinājumi. Viens — Lietuvas modelis par strīdu risināšanas komisiju

strīdu skaits VID un nodokļu maksātāju starpā. Turklāt VID jau esot spēris pirmos soļus šajā virzienā, jo dienesta mājaslapā ir publicēts «Klientu un VID sadarbības standarts», taču būtu nepieciešams izstrādāt daudz plašāku un pilnīgāku dokumentu, kaut vai pārņemot OECD hartas paraugu.

Vai sagaidāmi Covid-19 ierobežojumu tiesvedību plūdi?

Tiesu prakses jomā vērojami pirmie aizmetņi tendencei, kad uzņēmumi varētu vērsties tiesā ar prasībām pret valsti par zaudējumiem, kas tiem nodarīti ar Covid-19 ārkārtējo situāciju saistīto ierobežojumu dēļ. Latvijā noteiktie ierobežojumi gan esot vērtējami kā diezgan liberāli un samērīgi (salīdzinājumā ar citās valstīs notiekošo), uzskata V. Nerets. Protams, jebkuri ierobežojumi ir aizskārums Satversmē garantētajām tiesībām, bet, runājot par iespējamajām uzņēmēju prasībām pret valsti, Satversmes tiesa varētu vērtēt trīs galvenos aspektus: pirmkārt, vai noteiktie ierobežojumi ir piemēroti (t.i., vai tie risina problēmu); otrkārt, vai tie ir nepieciešami (vai nav iespējami mazāk ierobežojoši instrumenti tā paša mērķa sasniegšanai) un, treškārt, vai

tie ir atbilstoši (kāds ir konkrētā uzņēmuma interešu aizskārums salīdzinājumā ar visas sabiedrības interesēm).

«Jau pirmajā lietā, kurā tika vērtēti ar Covid-19 saistītie ierobežojumi, Satversmes tiesa atzina, ka azartspēļu zāļu slēgšana bija pamatota un samērīga. Tiesa gan, vienlaikus Satversmes tiesa secināja, ka interaktīvo azartspēļu aizliegums nebija samērīgs un valstij būs jāmaksā kompensācija interaktīvo azartspēļu operatoriem par viņu biznesa nepamatotu, nesamērīgu aizvēršanu,» atklāj V. Nerets. Viņš prognozē, ka Satversmes tiesā turpmāk varētu sagaidīt visai daudz lietu, kas saistītas ar Covid-19 ierobežojumiem, tai skaitā arī par tādiem jautājumiem kā masku nēsāšanas nepieciešamība.

EVA BERLAUS,

Sorainen
Latvijas
biroja
vadošā
partnerē,
zvērīnāta
advokāte

Aicina konkretizēt patieso labuma guvēju reģistrācijas nosacījumus

Joprojām aktuāla problemātika saistīta ar neskaidro patieso labuma guvēju reģistrācijas procesu Uzņēmumu reģistrā, kur situācija nav mainījies jau vairākus gadus,

Jebkuri ierobežojumi ir aizskārums Satversmē garantētajām tiesībām, bet, runājot par iespējamajām uzņēmēju prasībām pret valsti, Satversmes tiesa varētu vērtēt trīs galvenos aspektus: pirmkārt, vai noteiktie ierobežojumi ir piemēroti; otrkārt, vai tie ir nepieciešami un, treškārt, vai tie ir atbilstoši.

seminārā uzsvēra Sorainen Latvijas biroja vadošā partnerē un zvērīnāta advokāte **EVA BERLAUS**.

Likumam patlaban nosaka tikai vispārēju principu, ka komersantam jāiesniedz Uzņēmumu reģistrā tādi dokumenti, kas atļauj reģistrātam neatkarīgi izvērtēt un pārlicināties, kas ir uzņēmuma patiesais labuma guvējs. Problēmas rodas gadījumos, kad uzņēmuma patiesie labuma guvēji ir sarežģītās īpašnieku struktūrās rodami ārvalstu investori. Lai šāds uzņēmums iesniegtu vajadzīgos dokumentus, tam jāveic apjomīgs darbs. Galvenā pašreizējās sistēmas kļūme ir tā, ka likumā nav skaidri definēts, tieši kādi dokumenti uzņēmumam jāiesniedz. Tas pakļauts Uzņēmumu reģistra katras situācijas brīvai interpretācijai. Uzņēmuma reģistrācija notiek

saskaņā ar Uzņēmumu reģistrā atbilstīgajā mirklī pastāvošo iekšējo praksi, kas ir ļoti nestabila un mainīga. Nereti gadoties nejēdzīgas situācijas, kad uzņēmums ilgākā laika periodā ir sagādājis prasītos dokumentus, taču tad izrādās, ka Uzņēmumu reģistra prakse jau mainījies un sagādātie dokumenti vairs netiek traktēti kā pietiekami. Reizēm vienkāršs dokuments par nepieciešamajiem dokumentiem atšķiroties arī Uzņēmumu reģistra valsts notāru starpā, uzsver E. Berlaus. Viņas skatījumā problēmai būtu visai elementārs risinājums — nepieciešams izstrādāt Ministru kabineta noteikumus, kuros būtu skaidri definēts, kādi patiesos labuma guvējus identificējoši dokumenti jāiesniedz Uzņēmumu reģistrā. Tas radītu noteiktību un skaidrus spēles noteikumus. ■

AKREDITĒTA PERSONU ATBILSTĪBAS NOVĒRTĒŠANAS UN CERTIFICĒŠANAS INSTITŪCIJA

GRĀMATVEŽU SERTIFIKĀCIJAS CENTRS

Pulkveža Brieža ielā 15, Rīgā, LV-1010 (5. stāvā) • tālr./fakss 67222381 • e-pasts: gsc@lza.lv • www.gramatvezusc.lv

aicina novērtēt personu kompetenci atbilstoši grāmatveža (ceturtā līmeņa kvalifikācijas) profesijas standarta prasībām un iegūt Grāmatveža profesionālās kompetences sertifikātu!

Grāmatvežu sertifikācijas centrs ir kopš 2001.gada akreditēta institūcija, atbilstoši starptautiskā standarta ISO/IEC 17024 "Atbilstības novērtēšana. Vispārīgās prasības personu sertifikācijas institūcijām" prasībām un LR likumam "Par atbilstības novērtēšanu".*

Akreditācijas sistēma ir starptautiski atzīta 30 Eiropas valstīs** un grāmatveža profesionālās kompetences sertifikāts izsniegts 1009 grāmatvežiem un 90 grāmatvežiem – auditoriem, kas ir pateicīgi darba devējiem par atbalsta sniegšanu viņu profesionālajai izaugsmei. Eksāmeniem var sagatavoties patstāvīgi, balstoties uz praktisku pieredzi grāmatvedības darbā vai apmācības kursos pie kāda no mūsu sadarbības partneriem.

Zvaniet vai rakstiet un jautāiet, jo Jūsu lēmums var kļūt jaunais, un interesantas dzīves sākums. Novērtēšanas eksāmenu saraksts, sertifikācijas izmaksas, informācija par sertifikācijas shēmām un prasībām GSC mājaslapā – www.gramatvezusc.lv. Vienmēr laipni gaidīsim! GSC izpilddirektore **Sandra Vilcāne**

Sveicam visus grāmatvežus, kas sekmīgi nokārtojuši eksāmenus, un ieguvuši Grāmatveža kompetences sertifikātu:

Sertificēta GRĀMATVEŽA vārds, uzvārds	Sertifikāta numurs
Kristīne Ķirse	1006
Aleksandra Bičus	1007
Oļesija Kairova	1008
Bella Lemberē	1009

* Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs (www.latak.lv).

** Daudzpusējā savstarpējās atzišanas līguma valstu akreditācijas institūciju saraksts <http://www.european-accreditation.org/mla-and-bla-signatories#5>
Kopš 2018. gada GSC ir LRGĀ radniecīga sabiedrība.